

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ НА ОСНОВІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ

УДК 378.1:811.112.2:004

Ірина Гоцинець, кандидат філологічних наук, доцент кафедри порівняльної педагогіки та методики викладання іноземних мов Інституту іноземних мов Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ НА ОСНОВІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглядається проблема застосування платформи Moodle, блог та вікі-технологій у процесі формування комунікативної компетентності студентів-бакалаврів у писемному мовленні. Автор наголошує на необхідності урахування лінгвістичного, пунктуаційного, композиційно-структурного, предметного та соціокультурного компонентів змісту навчання писемного мовлення та розвитку інформаційно-комунікаційних вмінь студентів і викладачів та дотриманні поетапності у використанні блог та вікі-технологій.

Ключові слова: комунікативна компетентність у писемному мовленні, блог та вікі-технології, платформа Moodle, зміст навчання, інформаційно-комунікаційні вміння.

Табл. 2. Літ. 9.

Ірина Гоцинець, кандидат филологических наук, доцент кафедры сравнительной педагогики и методики преподавания иностранных языков Института иностранных языков Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

МЕТОДИКА РАЗВИТИЯ НЕМЕЦКОЯЗЫЧНОЙ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТОВ В ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ НА ОСНОВЕ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ

В статье рассматривается проблема использования платформы Moodle, блог и вики-технологий в процессе формирования коммуникативной компетентности студентов-бакалавров в письменной речи. Автор акцентирует внимание на необходимости учета лингвистического, пунктуационного, композиционно-структурного, предметного и социокультурного компонентов содержания обучения письменной речи, развитии информационно-коммуникационных умений студентов и преподавателей и придерживании поетапности в использовании блог и вики-технологий.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность в письменной речи, блог и вики-технологии, платформа Moodle, содержание обучения, информационно-коммуникационные умения.

Iryna Hotsynets, Ph.D. (Philology), Associate Professor of the Comparative Education and Methods of Teaching Foreign Languages Department Institute of Foreign Languages Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

THE METHODOLOGY OF THE FORMATION OF THE COMMUNICATIVE COMPETENCE IN WRITING ON THE BASIS OF THE INTERNET-TECHNOLOGY

The article deals with the problem of using Moodle, blog and wiki technologies in the formation of the communicative competence in writing. The author focuses an attention on the linguistic, punctual, structural, sociocultural components of teaching writing with technologies and on the students' background knowledge. The role of students and teachers' ICT skills and rules in using wiki and blog-technologies has been scrutinized.

Keywords: communicative competence in writing, wiki and blog-technologies, Moodle platform, content of teaching, ICT skills.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Метою навчання іноземних мов у вищому навчальному закладі на сучасному етапі є розвиток комунікативної компетентності студентів в усіх видах мовленнєвої діяльності та використання іноземної мови як інструмента для

участі у міжкультурному спілкуванні. У зв'язку з тим компетентнісна парадигма навчання німецької мови у вищому навчальному вузі обумовлює необхідність перегляду та відбору таких форм, методів та засобів навчання, які б сприяли вирішенню поставленої мети.

Інформатизація освіти створила передумови для використання інформаційно-комунікаційних

технологій у навчанні іноземної мови, що дозволить оновити спектр методів, засобів та форм навчання з метою розвитку мовленнєвих компетентностей.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить про те, що проблемі застосування сервісів та служб мережі Інтернет у навчання іноземної мови та розвитку комунікативної компетентності приділяється достатньо уваги [3; 4; 5; 6; 7]. Так, досліджено теоретичні основи та практичні методики навчання іноземних мов на основі інформаційно-комунікаційних технологій у вищому навчальному закладі [4], розкрито значення застосування блог-технологій для розвитку комунікативної компетентності у писемному мовленні та експериментально підтверджено її ефективність [8; 5]. Проте досвід роботи показує, що застосування Інтернет-технологій на практичних заняттях з німецької мови є недостатнім, що пояснюється по-перше, відсутністю або недоступністю комп'ютерних класів, по-друге, низьким рівнем володіння викладачами інформаційно-комунікаційними вміннями, по-третє відсутністю розробки методики застосування Інтернет-технологій у навчальному процесі з німецької мови.

Однак, сучасний вчитель німецької мови повинен володіти інформаційною компетентністю, тобто вміти створювати власні повідомлення за допомогою Інтернет-технологій, критично відноситися до отриманої інформації, вміти віднайти необхідні матеріали.

У цьому аспекті виникає потреба у розробці методики застосування Інтернет-технологій у процесі формування комунікативної компетентності у писемному мовленні.

Мета статті полягає у розкритті змісту та номенклатури умінь писемного мовлення студентів, відборі Інтернет-технологій для формування комунікативної компетентності студентів у писемному мовленні та розробці методики застосування Інтернет-технологій у процесі розвитку комунікативної компетенції студентів у писемному мовленні.

Виклад основного матеріалу. Згідно навчальної програми з німецької мови студент-бакалавр має володіти вміннями писемного мовлення, дотримуючись особливостей стилю у професійній, культурній та побутовій сферах, а також норм орфографії та пунктуації. Студенти повинні вміти писати приватні листи, вітальні листівки, e-mail, повідомлення *в особистих цілях*, оголошення, ділові листи, статті, реферати на запропоновану тему, резюме до прочитаного чи

прослуханого, доповіді, заповнити особисту анкету, оформити Інтернет сторінку, рекламу у *професійних цілях*, конспекти, анотації, есе, твори, описи, розповіді, участь у конференціях on-line або off-line, листування електронною поштою в *академічних цілях*.

Уміння висловлювати власні думки у письмовій формі передбачають вміння студентів вибирати необхідні лексичні одиниці, граматичні структури для побудови речень у відповідності до комунікативного завдання, стилю і жанру. При цьому, студенти повинні дотримуватися структури письмового висловлювання (приватний лист, есе, повідомлення тощо), вміти ділити текст на смислові абзаци, оформлювати вступну, основну та завершальну частини, вміти стисло передавати зміст та смисл тексту-оригіналу, а також ділити текст за допомогою знаків пунктуації. При підготовці письмового повідомлення з метою логічності викладу студенти повинні насамперед укласти смисловою програму висловлювання, відбираючи необхідні лексичні одиниці та граматичні структури для аргументації та узагальнення фактів. В умовах дефіциту мовних засобів при підготовці письмового висловлювання студенти можуть перефразувати речення і використати прості мовні засоби [2, 391 – 393]. При цьому слід дотримуватися правил орфографії та пунктуації.

У процесі формування комунікативної компетентності студентів у писемному мовленні треба враховувати такі ознаки письмового повідомлення як когерентність або зв'язність та контекстність або урахування екстралінгвістичних факторів при підготовці письмових повідомлень. Оскільки письмове повідомлення характеризується зв'язністю, тому при його плануванні студенти мають володіти навичками розуміння та вживання засобів міжфразового зв'язку [2, 391], а саме засобами лексичного, синонімічного та займенникового повторів, сполучниками, прислівниками, вставними словами та словосполученнями.

Типи та жанри письмових повідомлень в німецькій мові мають свою специфіку, що вимагає відповідності мовним нормам, структурі організації письмових текстів, прийнятих в німецькомовній культурі. У процесі формування письмових повідомлень різного типу студенти усвідомлюють відмінності у структурі їх побудови у рідній та іноземній мовах, порівнюючи та зіставляючи.

При підготовці письмових повідомлень студенти повинні знати тему чи предмет, про що вони пишуть, а також використовувати різні

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ НА ОСНОВІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ

джерела інформації для отримання знань, використовувати міжпредметні зв'язки.

Отже, оволодіння різними типами письмових повідомлень передбачає:

а) достатній рівень сформованості лексичних навичок, об'ємний словник відповідно до тематичних блоків, який сприяє вираженню точки зору, підготовці описів, розповідей, написанню листів тощо;

б) достатній рівень сформованості граматичних навичок, знання системи часових форм індикатива, синонімії часових форм, категорії способу дії, синтаксичну структуру речень німецької мови;

в) достатній рівень володіння орфографічними навичками та пунктуаційними знаками;

г) знання засобів міжфразового зв'язку у головному й підрядному реченнях: підрядні сполучники й відносні займенники: *der, die, das, welcher, wer, was* займенникові прислівники: *womit, wodurch*; кореляти: *darauf, dazu, dafür*; сполучники: *dann*; прислівники: *dort, dorthin, damals, jetzt* та ін.;

д) знання композиційної структури письмових повідомлень різного типу у відповідності до норм прийнятих у відповідній соціально-культурній спільноті.

Студенти-першокурсники, які починають вивчення німецької мови у вищому навчальному закладі, з одного боку, володіють достатньою кількістю мовленнєвих засобів, словниковим запасом відповідно до тематичних блоків, а з іншого, вміють правильно використовувати граматичні структури у процесі спілкування і розуміють їх при сприйманні мовлення носія мови. До цього ж, у подальшому, на практичних заняттях з німецької мови, студенти поповнюють словниковий запас, відшліфовують вживання граматичних структур у процесі формування комунікативних компетентностей в усному мовленні, аудіюванні та читанні. Відповідно автоматизуються орфографічні навички. Тому при навчанні написання письмових повідомлень не варто акцентувати на цьому багато уваги.

Аналіз письмових повідомлень студентів показує, що більшість з них (80%) характеризуються відсутністю або неправильністю використання пунктуаційних знаків, відсутністю навичок композиційного структурування письмових повідомлень і використання елементів когезії, засобів міжфразового зв'язку у реченнях.

Отримані результати обумовлюють необхідність урахування особливостей письмових повідомлень, а саме: 1) когезію, тобто формально-граматичні аспекти зв'язку тексту; 2) композиційно-

структурну організацію письмових повідомлень різних типів, прийнятих у певній соціально-культурній спільноті; 3) фонові знання або знання про предмет письмового повідомлення; 4) соціокультурні знання.

Таким чином, зміст формування комунікативної компетентності студентів-бакалаврів у писемному мовленні охоплюють такі компоненти:

- лінгвістичний компонент, а саме засоби міжфразового зв'язку;
- пунктуаційний компонент;
- композиційно-структурний компонент;
- предметний та соціокультурний компонент.

Важливим для нашого дослідження є шляхи формування комунікативної компетентності студентів-бакалаврів у писемному мовленні за допомогою Інтернет-технологій.

До соціальних сервісів, які ефективно використовуються у вивченні іноземної мови, відносять Веб 2.0., а саме блог, вікі, мулл (Moodle), соціальні мережі Facebook, Viber та інші. Проаналізувавши співвідношення видів електронного зв'язку та навчання видів мовленнєвої діяльності, ми дійшли висновку, що у процесі формування комунікативної компетентності студентів-бакалаврів у писемному мовленні найбільш доцільним є використання платформи Moodle, блог-технологій та вікі-технологій.

Платформа Moodle використовується для освітніх цілей. Однак на цій платформі можна розробляти навчальні курси для формування компетентності студентів у писемному мовленні [1]. На початку роботи з електронним курсом доцільно провести опитування серед студентів з метою виявлення рівня сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності та вмін працювати самостійно. Потім викладач готує контрольну роботу для перевірки рівня сформованості у студентів вміння будувати письмове повідомлення (розповідь, есе, твір). На основі аналізу помилок у письмових роботах створюється електронний курс, метою якого є формування у студентів уміння написати комп'ютерне повідомлення. Такий курс може вмщувати дискусійний форум, де обговорюються питання структури повідомлення, його смислового розгортання, використання засобів міжфразового зв'язку, ознайомлення з правилами пунктуації. Студенти пишуть коментарі.

Блог – особиста сторінка користувача, у вигляді щоденника або журналу, що представлено в онлайн [4, 48]. Основний зміст блогу – записи, зображення та мультимедіа, які додаються регулярно автором. Спочатку викладач створює

**МЕТОДИКА РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ НА ОСНОВІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ**

Таблиця 1.

Дидактичні властивості блогів та їх методичні можливості у навчанні німецької мови

Інтернет-технологія	Дидактичні властивості	Методичні можливості блогу у навчанні німецької мови
Блог-технологія	<ul style="list-style-type: none"> - гіпертекстова структура; - мультимедійність; - модерація здійснюється однією людиною; - мотивація навчальної діяльності; - сприятливе середовище для індивідуального навчання; - урахування індивідуального стилю навчання; - розвиток навчальної автономії; - розвиток критичного мислення 	<ul style="list-style-type: none"> - опрацювання зразків блогів, вивчення їх структури та мовного оформлення; - розвиток вміння коментувати отриману інформацію; - розвиток вміння виражати своє бачення проблеми; - розвиток креативності; - розвиток вміння створювати власні блоги; - розвиток вміння сприймати аудіоматеріали та реагувати на них.

власний блог, на який виставляє текстовий матеріал німецькою мовою, фотографії, німецькомовні аудіо та відеоматеріали, посилання на інші ресурси (електронні підручники, граматики, тестові завдання в онлайні тощо). Створені блоги можуть бути монотематичні або багатопроблемними. За темами блоги можуть бути політичні, побутові, наукові, блоги про подорожі, освіту, музику, спорт і т.д.

Для навчальних цілей, як показує досвід роботи, ефективними є відеоблоги, основний зміст яких представлено відео файлами з текстовими коментарями. Такі блоги викладач може використати при презентації мовного матеріалу.

Першим кроком викладача при використанні блогів у навчальному процесі є створення власного блогу, який виступає зразком для створення відповідних блогів студентами. Завдання студента полягає в ознайомленні з блогом-зразком, аналізі його структури, змісту, лексичних одиниць та граматичних структур, наявності візуальної або слухової наочності. Викладач ставить запитання відповідно до змісту інформації блогу, на які студенти повинні відреагувати, залишивши короткі коментарі. Викладацький блог може вміщувати посилання на інші джерела інформації, які студент повинен опрацювати і залишити свої коментарі.

Наступний крок – це створення власних блогів студентами. Для цього можна використати платформу Ning (<http://www.ning.com>) або готовий шаблон на сайті <http://www.blogs.mail.ru/>. Власні блоги студенти можуть створювати самостійно у комп'ютерному класі. Якщо студенти працюють у парах або у групах, створюється один блог на пару/групу. За умови наявності одного комп'ютера в аудиторії викладач створює єдиний блог для усіх

студентів з можливістю доступу багатьох користувачів.

Крок третій – підготовка студентами власних повідомлень на задану тему та відвідування блогів товаришів з метою коментування, вираження свого бачення проблеми, відповідей на представлені запитання та ін.

Використання блог-технологій у навчальному процесі сприяє розвитку критичного мислення студентів, оскільки метою роботи з блогами є підготовка власних повідомлень, коментування фактів та вираження свого бачення проблеми. До цього ж, студенти працюють в індивідуальному режимі, планують свою діяльність, аналізують та узагальнюють отримані дані. Все це стимулює навчальну діяльність студентів та викликає позитивну мотивацію.

Виділяють декілька дидактичних властивостей та методичних функцій блогів [4, 50]:

Іншою технологією формування комунікативної компетентності студентів у писемному мовленні є **вікі-технології**. Вікі виступає як публічний веб-сайт або веб-сторінка, яка створюється одним користувачем. Відвідувачі сторінки можуть доповнювати або змінювати представлену інформацію. Для створення вікі можна використати наступні сайти [9, 98]:

- pbwiki (www.pbwiki.com)
- MediaWiki (<http://www.mediawiki.org>)
- Wikihost (<http://wikihost.org>)

Одним із шляхів застосування вікі є підготовка студентами проекту.

Використовуючи pbwiki, викладач створює першу сторінку вікі, де знайомить студентів з темою проекту і його метою, при цьому зазначає технологічні можливості вікі технології та покроково описує хід роботи над проектом. Студенти працюють у парах, виконуючи

**МЕТОДИКА РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ НА ОСНОВІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ**

Таблиця 2.

Дидактичні властивості Wiki та її методичні можливості у навчанні німецької мови

Інтернет-технологія	Дидактичні властивості	Методичні можливості вікі у навчанні німецької мови
Вікі-технологія	- публічність; - нелінійність; - гіпертекстова структура; - мультимедійність; - мотивація навчальної діяльності.	- розвиток вмінь писемного мовлення; - можливість організації роботи над мовним або країнознавчим проектом; - вміння працювати у групі або парі.

конкретне завдання, використовуючи матеріали Wikipedia чи онлайн енциклопедій. Вдома студенти готують чорновий варіант проекту, який обговорюють на занятті у міні-групах. Останній варіант проекту може бути підготованим у форматі Word документа або представленим у вікі. Студенти ознайомлюються з проектами своїх одногрупників, доповнюють або коректують інформацію.

Кожний проект оцінюється студентами та викладачем.

Формування комунікативної компетентності студентів у писемному мовленні на основі використання платформи Moodle, блог- та вікі-технологій буде ефективною, якщо урахувати наступні методичні умови:

- достатній рівень володіння викладачем та студентами інформаційно-комунікаційними вміннями;
- зацікавленість студентів у використанні платформи Moodle, блог- та вікі-технологій у навчанні німецької мови;
- організація інтерактивного навчання;
- поетапність при застосуванні блог- та вікі-технологій у навчанні німецької мови.

Застосування Інтернет-технологій у процесі формування комунікативної компетентності студентів-бакалаврів у писемному мовленні дозволить реалізації компетентнісного, комунікативного, особистісно-діяльнісного підходів.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Використання Інтернет-технологій у процесі формування комунікативної компетентності студентів у писемному мовленні сприяє формуванню як індивідуального стилю роботи, так і вміння працювати у колективі, а також розвитку критичного мислення. У подальшому необхідно дослідити можливості застосування навчальних Інтернет-матеріалів,

подкастів та веб-квестів у процесі вивчення німецької мови.

1. Борцева О.В. *Организация языкового поликультурного образования студентов направления подготовки "Педагогическое образование на основе современных интернет-технологий"* // Вестник МГУ им. М.А. Шолохова. Сер. "Педагогика и психология". – 2013. – № 2. – С. 68 – 71.

2. *Методика навчання іноземних мов і культур: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*/ Бигич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е та ін./ за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

3. Полат Е.С. *Интернет на уроках иностранного языка* / Е.С. Полат // *Иностран. яз. в школе.* – 2001. – № 5. – С. 37 – 39.

4. *Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах. Колективна монографія*/ С.Ю. Ніколаєва, Г.Е. Борецька, Н.В. Майер, О.М. Устименко, В.В. Черниш та інші; [за ред. С.Ю. Ніколаєвої; техн. ред. І.Ф. Соболевої] – К.: Ленвіт, 2015. – 444 с.

5. Сысоев П.В. *Методика обучения иностранному языку на основе новых информационно-коммуникационных Интернет-технологий* / П.В. Сысоев, М.Н. Евстигнеев. – М.: Глосса-Пресс; Феникс, 2010. – 177 с.

6. Сысоев П.В. *Технологии Веб 2.0 в создании виртуальной образовательной среды для изучения иностранного языка* / П.В. Сысоев, М.Н. Евстигнеев // *Иностран. яз. в школе.* – 2009. – № 3. – С. 26 – 31.

7. Черниш В.В. *Интернет-технологии у профессиональной деятельности учителя: вивчаємо та викладаємо іноземні мови: Посібник*//Бібліотечка журналу "Іноземні мови". – Вип. 4/2011. – К.: Ленвіт, 2011. – 64 с.

8. Филатова А.В. *Технология веблоггов в практике преподавания иностранного языка на продвинутом этапе*// "Языки в современном мире". Материалы V Всероссийской научно-практической конференции: Сборник статей. – М.: Изд-во КДУ, 2008. – С. 387 – 396.

9. Dudeney G., Hockly N. *How to Teach English with Technology* – Pearson Education Limited, 2007. – 192 p.

Стаття надійшла до редакції 07.04.2016